

Õiguskantsler

Viru Vangla
viruv.info@just.ee

Teie nr

Meie 03.11.2015 nr 7-4/150214/1504850

Politsei- ja Piirivalveameti
Lõuna prefektuur
louna@politsei.ee

Toitlustamine saatmisel

Austatud Viru Vangla direktor ja Lõuna prefektuuri prefekt

Õiguskantsleri poole pöördus [], kes väitis, et ta on Viru Vanglast Politsei ja Piirivalveameti (PPA) Lõuna prefektuuri Jõgeva politseijaoskonna arestikambrisse (Jõgeva arestikamber) saatmistel mitmel korral jäänud ilma lõunasöögist.

Leian, et avaldaja korduv lõunasöögist ilmajätmine rikkus tema õigusi.

Soovitan üle vaadata Viru Vangla ja Jõgeva arestikambri töökorraldus ning tõhustada asutuste vahelist koostööd selliselt, et kinni peetavatele isikutele oleks nende saatmisel tagatud vajalik toitlustamine.

Seisukoht kujunes järgmiselt.

I Asjaolud

1. Avaldaja sõnutsi ei pakutud talle vanglas ega ka arestikambris lõunat saatmistel, mis toimusid kuupäevadel:

- 17.02.2014-27.02.2014;
- 05.05.2014-08.05.2014;
- 11.08.2014-15.08.2014;
- 17.11.2014-20.11.2014;
- 08.12.2014-15.12.2014.

2. Saatmiste päevadel ei jõudnud avaldaja vanglas lõunasööki kätte saada. Ajaks, kui avaldaja oli arestikambrisse jõudnud, oli seal lõuna jagamine lõppenud. Kell 6:45 vanglas jagatava hommikusöögi ja 17:30 arestikambris jagatava õhtusöögi vahele jääva aja jooksul ei pakkunud vangla ega ka politsei talle sooja ega ka muud (nt kuivtoidupakiga) toitu.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. PPA Lõuna prefektuuri prefekt kinnitas õiguskantslerile, et kui isik saabub arestikambrisse pärast päevakavas ettenähtud lõunasöögi aega (s.o 12:30-13:30), ei ole talle sooja lõunasöögi serveerimine enam võimalik. Sellisel juhul on järgmine sooja toidu saamise võimalus õhtusöök. Avaldaja saabumise aegadest nähtuvalt oli tema arestikambrisse jõudmise ajaks lõunasöögi aeg möödas ning sooja lõunasööki talle ei pakutud.

4. Prefekt selgitas, et vanglateenistusel on kinni peetava isiku saatmisel olemas saatmiskava. Sellest nähtub kellajaliselt, millistesse politseihoonetesse ja mis ajal jõutakse. Sestap pidi prefekti hinnangul vanglateenistusel koos vanglaga olema teadmine, et lõunasöögi ajal on avaldaja veel nende valve all. Lõunasöögi oleks pidanud tagama sellel ajal avaldajat saatev asutus ehk vanglateenistus.

5. Prefekti sõnul ei ole avaldaja ühelgi korral Jõgeva arestikambrisse jõudmisel nõudnud enda toitlustamist enne õhtusööki. Avaldaja vastava kaebuse korral oleks juhul, kui vangla talle lõunaks kuivtoitu kaasa ei andnud, leitud arestikambris toitlustamise võimalus enne õhtusööki kuivtoidu pakkumise näol.

6. Viru Vangla direktor kinnitas, et avaldaja ei saanud 08.12.2014 Viru Vanglast toimunud saatmisel vanglas lõunasööki. Tulenevalt vanglast väljumise ajast, saab eeldada, et avaldaja ei saanud ka teistel saatmistel vanglas lõunasööki. Kinni peetavaid isikuid, kes saadetakse arestikambrisse enne vanglas lõunasöögi jagamist, toitlustatakse vastu võtvas arestikambris. Tegemist on Viru Vangla direktori asetäitja ja Ida-Prefektuuri korrakaitsebüroo juhi 2011. aastal e-posti teel sõlmitud kokkuleppega.

7. Direktor selgitas, et kinni peetava isiku saatmisest vanglast arestikambrisse teavitab saatmisosakond arestikambri etapinimekirjaga hiljemalt eelmise päeva õhtul. Arestikambril on saabuva kinni peetava isiku toitlustamine võimalik ette planeerida. Arestikambrile on muuhulgas teada kinni peetava isiku planeeritav vanglast lahkumise ja arestikambrisse saabumise aeg.

8. Lisaks selgitatakse Viru Vanglast saadetavatele kinni peetavatele isikule, et vajadusel nad teavitaksid vastu võtva arestikambri ametnikku asjaolust, et nad lahkusid vanglast enne lõunasöögi kättesaamist. Samuti täpsustab vastu võtva asutuse ametnik vajadusel saadetavalt kinni peetavalt isikult, kas teda on saatvas asutuses toitlustatud ning kontrollib saadud info õigsust saatva asutuse ametnikult.

II Õiguslik hinnang

9. Kinni peetava isiku toitlustamine on vahetult seotud [PS](#) §-s 10 sisalduva igapäevase õigusega inimväärikusele ja [PS](#) §-s 28 sätestatud õigusega tervise kaitsesele.

10. [VangS](#) § 47 lg 1 ja sotsiaalministri 31.12.2002 määrus nr 150 „[Toidunormid kinnipidamisasutuses](#)“ sätestavad peamised nõuded kinni peetava isiku toitlustamisele. Määruse § 3 lg 6 näeb ette, et toidunormile vastavat toitu antakse kinnipeetavale kolmes osas, vähemalt kolm korda päevas ja kindlatel kellaaegadel. Seejuures ei pea isik toitu eraldi küsima ega nõudma.

11. Kinni peetavale isikule tavapärasel kellaaegadel ja vajaliku toiduenergiaga toidu pakkumise kohustus sisaldub ka [ÜRO kinnipeetavate kohtlemise standard-miinumreeglite](#) art 20 punktis 1. Mõistlike intervallidega toidu kolmel korral päevas pakkumise nõue on sätestatud samuti

[Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus Rec\(2006\)2 Euroopa vanglareeglistiku kohta](#) art 22 punktis 4.

12. Ühtlasi käsitles Euroopa inimõiguste kohus asjas [Moisejevs vs. Lāti EIÕK](#) art 3 rikkumisena ning inimväärikust alandava kohtlemisena olukorda, kus kaebaja jäeti kohtuistungite päevadel ilma lõunasöögist või ei pakutud seda piisavas koguses.

13. Korrapärane, piisav, optimaalselt toiduenergiavajadust ja minimaalselt mikrotoitainete (vitamiinid ning mineraaltoitained) ja valguvajadust rahuldav igapäevane toit on oluliseks osaks kinni peetavate isikute inimväärikal kohtlemisel.¹ Toitlustamine peab olema tagatud ka juhul, kui kinni peetav isik liigub ühest asutusest teise (nt vanglast arestikambrisse), osaleb vahepeal menetlustoimingutel või viibib kohtuistungil.

14. Kui toitu ei ole võimalik tavapärasel viisil kinnipidamisasutuses kohapeal serveerida, tuleb see kaasa pakkida või olukord lahendada muul moel (nt kuivtoidupakkidega). Tavapäraselt tuleb toitlustamine korraldada vähemasti kolm korda päevas. Seejuures võib lõunasöögi kui kõige mahukama toidukorra vahelejätmise mõjutada lisaks halvale enesetundele ka võimet adekvaatselt menetlustoimingutes või kohtumenetluses osaleda.

15. Kogutud materjalidest selgub, et vanglatel ja politseil on eelnev teave selle kohta, millal ja kuhu on kavas kinni peetav isik saata. Saatmise kavandamise on igal juhul vajalik ka planeerida, kuidas korraldada saadetava toitlustamine. Kinni peetavate isikute saatmine vanglatest arestimajadesse jms ei ole erandolukord ja toimub pidevalt. Seetõttu peab olema olemas ka tegevuskava toitlustamise korraldamiseks juhul, kui toitu ei ole võimalik kinnipidamisasutuses kohapeal serveerida.

16. Niisamuti peab olema üheselt ja selgelt mõistetav, kuidas teave isiku toitlustamise kohta ühest asutusest teise liigub. Seejuures ei saa sellist teavitamise kohustust eeldada ega oodata kinni peetavalt isikult endalt. Nt põhjendades söögikorra ärajäämist sellega, et kinni peetav isik ise ei teavitanud asutust ega palunud süüa. Vastava informatsiooni vahetamine peaks toimuma saatva ja vastuvõtva asutuse ametnike vahel.

17. Antud juhul on asutuste kujutlused sellest, kes pidanuks avaldajale lõunasööki pakkuma ning kelle kohustuseks oli vastava informatsiooni teisele asutusele edastamine, väga erinevad.²

18. Leian, et avaldaja õiguste rikkumine on ette heidetav nii Viru Vanglale kui ka PPA Jõgeva arestikambrile. Vangla ei edastanud politseile infot avaldaja toitlustamise kohta ning politsei ei kontrollinud üle, kas avaldaja on lõunat saanud.

19. Toitlustamisega seonduv ebaselgus võib puudutada lisaks konkreetsele juhtumile ka paljusid teisi kinni peetavaid isikuid.

¹ Vt ka õiguskantsleri 2011. aasta Viru Vangla kontrollkäigu kokkuvõte.

Arvutivõrgus: http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/kontrollkaigu_kokkuvote_viru_vangla.pdf; õiguskantsleri 2014. aasta Viru Vangla kontrollkäigu kokkuvõte. Arvutivõrgus: http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/kontrollkaigu_kokkuvote_viru_vangla_1.pdf.

² Viru Vangla toetub 2011. aastal e-posti teel sõlmitud Viru Vangla direktori asetäitja ja Ida-Prefektuuri korrakaitsebüroo juhi kokkuleppele, mille järgi toitlustatakse arestimajja enne vanglas lõunasöögi jagamist saadetud kinni peetavad isikud arestimajas. Lõuna Politseiprefektuuri prefekti hinnangul tulnuks vanglal tagada avaldajale lõunasöök, kuna avaldaja oli lõunasöögi ajal veel vanglateenistuse valve all. Prefekti selgitustest ei selgu, et arestimaja oleks saanud või küsinud ise infot avaldaja toitlustamise kohta. Siiski möönab prefekt, et kui avaldaja oleks süüa palunud, saanuks arestimaja seda lahendada kuivtoidupaki väljastamisega.

20. Seetõttu soovitan Viru Vanglale ja PPA Lõuna prefektuurile vaadata üle asutuste töökorraldus ning tõhustada asutuste vahelist koostööd selliselt, et kinni peetavatele isikutele oleks nende saatmisel tagatud vajalik toitlustamine.

21. Esialgsel hinnangul näib sobivaim olevat Viru Vangla direktori pakutud lahendused – nt saatenimekirja vastava märke lisamine, enne etapeerimist kerge eine pakkumine vanglas jmt.

Ootan Viru Vangla ja PPA Lõuna prefektuuri tagasisidet soovitusete hiljemalt 14.12.2015.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Justiitsministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet